

1868. évi LVI. törvénycikk

a kisajátításról Buda és Pest városok területén¹

I. FEJEZET

Általános szabályok

1. § Buda és Pest városok területén ingatlan vagyon kisajátítható, ha közegészségi, kereskedelmi, közlekedési vagy szépítési célokból új utcáknak vagy téreknek nyitása, a létezőknek szélesítése vagy egyenes irányban vezetése szükségessé, vagy hasznossá válik.

Kisajátítás eszközölhető továbbá: már létező iskolák, kórházak, tébolydák, vakok és süketnémák ellátása végett alapított intézetek, szegényápolók, börtönök és dolgozó házak nagyobbitására, ugyancsak történeti emlékek fölállítására és ilyeneknek főtartására és megoltalmazására, valamint államépületek emelésére és nagyobbitására.

2. § A város népesebb utcáiban, a közönség multságaira szánt köztéren, vagy ezek közelében létező gyárak, melyeknek üzlete az egészségre ártalmas, vagy egyébként a közönségre kellemetlen hatást gyakorol, továbbá a város népesebb utcáiban létező oly gyárak, üzletek, vagy vállalatok, melyek nagyobb mennyiségű gyúanyaggal működve, vagy ilyet készítve, könnyen tűzveszélyt okozhatnak, a mennyiben azokat különben is hatósági engedély hiánya miatt rendőri uton nem lehetne eltávolítani, közrendőrségi szempontból kisajátítás útján megszüntethetők.

3. § A kisajátítást igénylő vállalat szükséges vagy hasznos volta soha se magán, hanem mindig országos érdekek, vagy Pest és Buda városok közérdekei szempontjából ítélendő meg.

4. § Ennélfogva kisajátítás eszközöltek:

a) ha a közlekedési miniszter a fennebbi szakaszokban elősorolt valamely munkát fogantatását rendeli el és a városi hatóság a miniszteri határozat ellen felterjesztést nem tesz;

b) ha a közlekedési miniszter által elhatározott munkát ellen a városi hatóság felterjesztést tesz, de a törvényhozás annak fogantatását megengedi (22. §);

c) ha ily munkát Pest vagy Buda város törvényes képviselője által határozatilag el. Az eljárást a c) pont eseteiben a VII. és VIII. fejezet szabályozza.

5. § Az 1. § eseteiben a kisajátítási jog, s a birtokos kívánata a kötelezettség is kiterjed azon egész ingatlanra, melynek bármely része a célba vett munkát létesítésére szükséges.

6. § Ha a kisajátított ingatlannak a célba vett munkálatra nem szükséges része, terjedelmét vagy alakját tekintve, nem alkalmas arra, hogy ott egy a közegészség, a rendőrség s a szépítés szabályainak megfelelő épület felállíttassék: joga van a kisajátítónak az előtér épület, vagy telek háttérében levő ingatlant a kisajátítási vonalba befoglalni, s azt az előtér ingatlant fenmaradó részével egy telekké egyesíteni.

¹ Szentesítve: 1868. XII. 9. Kihirdetve: az országgyűlés mindkét házában 1868. XII. 9.

7. § Az utcák szabályozása esetében a kisajátítási vonal átellenében levő oly telkek és épületek, melyek a munkálat által czélzott igényeknek meg nem felelnek, szintén kisajátítás alá vehetők; de a tetteges kisajátítás csak azon esetben foganatosíttatik, ha azok birtokosai kötelezőleg ki nem jelentenék, hogy három év lefolyása alatt az említett igényeknek megfelelő épületet fognak felállítani, vagy ha e kötelezettségeket, és pedig a mennyiben szükséges volna, csekély kiterjedésű vagy mélységű telkeik egyesítésével is ugyanazon idő alatt nem teljesítenék.

8. § Ily telkek és épületek birtokosai tartoznak a munkálat vezetésével megbízott hatósági tag felszólítására a fennebbi szakaszban foglalt kötelezettséget tartalmazó nyilatkozatot aláírni, mely az átalakítandó ingatlanokra telekkönyvileg feljegyzendő.

9. § Ha a meghatározott három év eltelt a nélkül, hogy az illetők nyilatkozatukban foglalt kötelezettségeknek megfeleltek volna, a kisajátítás minden további halasztás nélkül foganatba veendő.

Azok ellenében, kik az ezen törvény által követelt nyilatkozatot alá nem írják, a kisajátítás azonnal foganatosítható.

10. § Ha valamely utcának hatóságilag megállapított terv szerinti rendezése alkalmával oly üres tér maradna fenn, mely önálló épületre nem alkalmas, a szomszéd épület birtokosa köteles azt becsáron átvenni s 3 év alatt saját fenálló épületével egyesíteni, vagy pedig ezen épületét kisajátítás alá bocsátani.

A 8., 9. szakaszokban körülírt eljárás ezen esetben is alkalmazandó.

11. § A 7., 8., 9., 10. szakaszokban tartalmazott kötelezettség hatálya kiterjed az örökösökre és jogutódokra azon esetben is, ha az átalakításra kijelölt ingatlan a nyilatkozatnak telekkönyvi feljegyzés előtt bármi czimen másnak nevére iratott át.

12. § A kisajátítás csak a kisajátítandó ingatlan vagy birtokosának, képviselőjének vagy gondnokának, s illetőleg a gondnoki hatóságnak meghallgatása, s a kisajátítandó tárgy valóságos értékének előleges megfizetése, illetőleg letéteményezése után foganatosítható. Erre nézve az általános kisajátítási törvény 30-ik §-ában foglalt elvek irányadók.

II. FEJEZET

A kisajátítási terv megállapítása a közlekedési minister által elhatározott munkálat esetében

13. § Ha a közlekedési minister az 1-ső §-ban elősorolt valamely munkálat foganatba vételét szükségesnek vagy hasznosnak látja: erről Pest vagy Buda város hatóságát, melynek területén t. i. a munkálat foganatosítandó lenne, az előmunkálati tervek s egyéb szükséges adatok megküldése mellett értesíti; egyszersmind az illető hatóságot az ezen törvényben szabályozott közreműködésre felhívja.

14. § Ezen felhívás vétele után köteles a város főpolgármestere vagy helyettese legfeljebb nyolcz napra közgyűlést egybehívni, mely közgyűlésen a ministeri rendelet minden egyéb tárgyat megelőzőleg tárgyalás alá veendő.

15. § A közgyűlésnek jogában áll a minister tervre észrevételeket tenni; közreműködését azonban ezen észrevételek elintézésétől függővé nem teheti.

16. § Ennek következtében a város közgyűlése öt tagból álló bizottságot fog kiküldeni, miről a közlekedési ministert a kiküldött tagok neveinek közlése mellett legfeljebb három nap alatt értesíti.

17. § A kir. közlekedési minister egy elnököt és öt tagból álló bizottságot nevez ki, mely a város részéről kiküldött öt bizottsági taggal vegyes bizottsággá alakul.

18. § E vegyes bizottság átvizsgálván a terveken, a költségvetéseket és a munka keresztülviteléhez szükséges minden adatokat, fontolóra vevén egyszersmind a város részéről tett észrevételeket is: a célba vett munkálat, valamint annak költségei iránt körülményesen nyilatkozik s netaláni ellenvetéseit előterjeszti.

19. § A vegyes bizottság tanácskozásairól jegyzőkönyv vezetvén, ebbe mindegyik tag véleménye bejegyzendő.

A tagok jogában áll véleményöket külön iratba foglalva a jegyzőkönyvhöz csatolni.

20. § A bizottság tanácskozásai 15 napnál hosszabb időre nem terjedhetnek.

21. § A vegyes bizottság tanácskozásainak eredménye felett a közlekedési minister határoz. Ezen határozat a városi hatósággal közöltetik.

22. § A városi hatóság jogositva van a közlekedési minister ezen határozata ellen 15 nap alatt ugyanazon ministerhez felterjesztést intézni; ez esetben a közlekedési minister, ha a felmerült nehézségeket kölcsönös felvilágosítás folytán meg nem szüntetheti, a kisajátítási terv végrehajtásának felfüggesztése mellett a törvényhozás engedélyét köteles kieszközölni.

A városi hatóság azonban, ha 15 nap alatt felterjesztést nem tesz, a közlekedési minister határozatát minden további fennakadás nélkül végrehajtani tartozik.

III. FEJEZET

A felszólalás körüli eljárás

23. § Megállapítván a kisajátítási terv, a közlekedési minister a részletes tervrajzot és összeírást elkészítteti és ezeket a város hatóságának megküldi. Az összeírás egyik rovata tartalmazni fogja azon összeget is, melyet a kisajátító a kisajátítandó ingatlanért kártalanításul ajánlatba hoz.

24. § A főpolgármester vagy helyettese köteles a részletes tervrajzot és összeírást 24 óra alatt ennek vételétől, a belvárosban a városház, a külvárosban az ottani főtisztviselő hivatalos helyiségének nyílt helyére kitétetni, egyszersmind a kisajátítási vonalba eső ingatlanok birtokosait, valamint a jelzálogos hitelezőket és egyéb telekkönyvi érdekeltteket egyenkint külön kézbesítvény által az összeírás másolatának közlése mellett és ezenkívül nyilvános hirdetményben is felhívni, miszerint 30 nap lefolyása alatt a városház helyiségében működő felszólalási bizottság előtt a kisajátítási terv ellen az I. fejezet alapján netaláni észrevételeiket, valamint az ajánlott kisajátítási árra nézve nyilatkozataikat jelentsék be; ellenkező esetben jogilag az fog vélelmeztetni, hogy a kisajátítási tervet maguk részéről is lefogadják, és az ajánlott kisajátítási árral megelégszenek. A nap, melyen a határidő kezdődik, valamint lejártának bezárólagos napja a felhívásban határozottan kiteendők, és a határidő oly módon állapítandó meg, hogy a külön értesítések és a kihirdetések még annak megkezdése előtt teljesíthetők legyenek.

25. § Az összeírás másolata megküldendő még:

a) a telekkönyvi hatóságnak, mely ennek vételétől a kisajátítás alá eső ingatlanra árverést nem rendelhet el, és ha elrendelt volna, foganatosítását felfüggeszti;

b) a gyámhatóságot, mely a netalán érdekelt árvák és gondnokoltak jogai fölött hivatalból őrködni, és a szükséges intézkedéseket megtenni köteles; és

c) végre ugyan e célból a hitbizományi hatóságot, ha netalán hitbizományi ingatlan esik kisajátítás alá.

26. § A hirdetvény azon utcákban és téreken, hol a kisajátítást igénylő munkálat keresztülvitele céloztatik, több helyütt falragaszok által, és ezenkívül egyszer a hivatalos hirdlapban is közzéteendő.

27. § A kézbesítéről és közzétételéről szóló bizonyítványok az iratokhoz csatolandók.

Ha a kézbesítő jelentéséből kitűnik, hogy valamely érdekelt fél távolléte miatt nem értesíthető; a főpolgármester azonnal gondnokot köteles részére kinevezni.

28. § Ha a kisajátítási vonal nagyobb terjedelmű: akkor több felszólalási bizottság állíttatik fel és pedig mindegyik a vonalak bizonyos részére.

Mindegyik felszólalási bizottsághoz a közlekedési minister az elnököt és a városi tanács két tagot és jegyzőt nevez ki.

Ezen bizottságok a városház helyiségében működésüket azon napon, mely a felhívásban megjelöltetett, megkezdik és azt a városi hivatalnokokra nézve szabályozott, a felhívásban és hirdetményben is kiteendő hivatalos órákban 30 napon át folytatják.

29. § Ezen bizottságokhoz csak a telekkönyvi tulajdonos, jelzálogos hitelező, vagy egyéb telekkönyvi érdekeltek és ezeknek igazolt jogutódai adhatnak be észrevételeket, és pedig:

- a) a mennyiben a kisajátítási terv ellen az I. fejezet alapján igényt emelnek;
- b) a mennyiben az ajánlott kártalanítási árral meg nem elégszenek.

30. § A felek észrevételeiket vagy személyesen, vagy kellőleg igazolt megbízottjaik által, és vagy írásban vagy szóval jelenthetik be. Írásbeli bejelentéseken és aláírásoknak hitelesítve kell lenni; szóbeli bejelentések pedig jegyzőkönyvileg felveendőek.

31. § Ha a 29. § a) pontja értelmében a kisajátítási terv ellen adattak be észrevételek: ezek tárgyalására a bizottság a felhívási határidő lefolyta után rövid időre határnapot tűz ki, és azokat az általános kisajátítási törvény 27., 28. és 29. §-ban szabályozott eljárás szerint elintézi.

Ezen tárgyalásnál mind a közlekedési minister, mind az egyes érdekelt felek jogai és műszaki egyének által magukat szabadon képviselhetik.

32. § Ha a kártalanítási ár ellen adatott be észrevétel az ingatlannak bármelyik érdekeltje részéről is; vagy ha egyesség útján bármelyik érdekelt által kedvezőbb ár eszközöltetett ki: a kártalanítás felemelését kívánó nyilatkozat és a kieszközölt kedvezőbb ár ugyanazon ingatlan avagy résztulajdon többi érdekeltjeire nézve is érvénynyel bír.

Ha azonban az ajánlott kártalanítási ár ellen senki sem nyilatkozott: akkor az minden érdekelt irányában végleg megállapítottnak tekintendő, és a felhívási határidő lefolyta után ellene semmiféle kifogásnak többé nincsen helye.

33. § A felhívási határidő lefolyta után a kártalanítási árra beadott összes nyilatkozatok a közlekedési ministerhez felterjesztendőek, a ki, ha a követelt kártalanítást megadhatónak nem találja: vagy a meg nem elégedő felekkel külön egyezkedési tárgyalást rendelhet el, vagy a kártalanítási összeget az V., VI. fejezet szerint bíróságilag megállapíttatja.

IV. FEJEZET

A kártalanítás mérvé

34. § A kártalanítási összeg a kisajátítandó ingatlan valóságos értéke szerint állapítandó meg.

35. § A célba vett munkálatok következtében reménylett értéknagyobbodás a kártalanítási összeg meghatározására befolyást nem gyakorol.

36. § A 7, 8, 9, 10. §-okban foglalt kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetében a kártalanítás azon értékben állapítandó meg, melylyel az ingatlan a kisajátítás tetteles foganatosítása idejében bír.

37. § Változtatások, melyek a kisajátítás által érintett ingatlanon a 24. §-ban körülírt nyilvános felhívás, vagy pedig a 8. és 10. §-ban meghatározott nyilatkozat kiállítása után eszközöltettek, nem térítendőek meg.

38. § A gyárak és egyéb üzletek felszereléséhez szükséges tárgyak csak azon esetben fognak kisajátíttatni és megtéríttetni, ha elkülönítésök az épülettől jelentékeny rongáltatásuk nélkül nem eszközölhető.

Azonban a felszerelés ki- és áthelyezésének költségei és az ezáltal okozott netaláni értékcsökkenés az illetőnek megtéríttetnek.

39. § Azért, hogy a kisajátítás folytán bármely bérszerződés a lejárat előtt megszüntetett, kisajátítás nem jár.

Azonban az előre lefizetett bér visszatérítése és a beruházásokért adandó kártalanítás a háztulajdonost terheli.

V. FEJEZET

Az esküdtszék alakítása

40. § Vitás esetekben a kisajátítási összeg megállapítása a városi polgári törvényszék elnökének vagy helyettesének elnöklete alatt 12 esküdttől álló esküdtszék által történik.

41. § Az esküdtszék következőkép alakittatik:

Ezen törvény kihirdetése után egy hó lefolyása alatt Pestváros képviselő testülete az e célból összehítt közgyűlésen a városban lakó és teljes koru házbirtokosok közül 300, Budaváros képviselőtestülete pedig szintén azon módon 200 esküdtet választ.

Ezen esküdtek szolgálati ideje egy évig tart, de a rendes szolgálatban évnegyedenként felváltják egymást, akként, hogy az egyik évnegyedben működtek helyébe a következő évnegyedben más tagok lépnek.

42. § A megválasztott esküdt e minőségéről a szolgálati év eltelte előtt le nem mondhat; sőt, ha megválasztása után megszűnt is házbirtokos lenni, ezen körülmény által esküdti kötelességei alól fel nem oldatik.

43. § Esküdti képességgel nem bírnak egyházi személyek, szolgálatban levő vagy nyugdíjas katonák, bírák és közvádlók, némák, vakok és siketek, vagy nehéz hallásuak, végre fenyték, vagy büntető vizsgálat alatt levő egyének.

44. § A választás befejezése után három nappal a városi törvényszék nyilvános ülést tart. Ez ülésben a megválasztott esküdtek névjegyzése felolvastatik, s ezzel az esküdtek lajstroma megállapittatik.

Ennek megtörténte után s ugyanazon ülés alatt mindegyik esküdt neve külön papírszeletre iratik, s ezen papírszeletek edénybe lesznek teendők.

A törvényszék elnöke az edényből 54 papírszeletet huz ki, s az ezeken feljegyzett nevek felolvastatnak.

Az ekként kisorsolt 54 egyén közül az első 36, mint rendes; a többi 18 pedig mint póttag teljesíti az első évnegyedi esküdti szolgálatot.

45. § A törvényszék elnöke köteles azokat, kiknek nevei kisorsoltattak, a sorsolás eredményéről a 48-ik §-ban foglalt jogkövetkezményekre való figyelmeztetés mellett 24 óra alatt tudósítani.

46. § Az esküdtek azon esküdtszéki ülésen teszik le az esküt, melyen először vannak szolgálatban (56. 57. §)

47. § Egy évnegyed eltelte után a szolgálatban levő esküdtek mások által váltatnak fel.

Az esküdtszék felváltása azon módon történik, mint a 44. §-ban az esküdtszék alakítására nézve meghatározott.

A sorsolás legalább három nappal a szolgálati évnegyed eltelte előtt, és az utolsó negyed évben szolgálatban volt esküdtek neveinek kihagyásával eszközözendő.

48. § A szolgálati év eltelte előtt a 41. § rendeletei szerint új választás tartandó.

A választási nap akként tűzendő ki, hogy az új szolgálati év kezdete előtt a 44. §-ban szabályozott eljárás be legyen fejezhető.

A megválasztott esküdtek magukat a szolgálat alól nem vonhatják ki. Az esküdtek birói működésökért díjt ugyan nem huznak, rendkívüli költségeik azonban megtérítettnek.

A behívásra meg nem jelent esküdt, ha elmaradását 15 nap alatt nem igazolja, a városi törvényszék által első esetben 20 forinttól 50 frtig, ismétlés esetében pedig 50 frttól 100 frtig terjedhető pénzbírságra ítéendő.

A szolgálatukat befejezett esküdtek újból megválaszthatók; ezek azonban a megválasztást elfogadni nem kötelesek.

El nem fogadás esetében mindazonáltal tartoznak lemondásukat a választásra következő 15 nap alatt a polgármesternek bejelenteni. Az ekként megválasztottak helyébe a legközelebbi közgyűlés más esküdteket választ.

A 15 nap eltelte utáni lemondás figyelembe nem vétetik.

49. § A 48. § értelmében lemondó tagok helyébe a legközelebbi közgyűlés más esküdteket választ.

VI. FEJEZET

Az esküdtszék előtti eljárás

50. § Ha a kártalanítási összeg iránt egyesség nem jó létre: a közlekedési minister jogi megbizottja a kisajátítandó ingatlan birtokosa és az ajánlott kártalanítással meg nem elégedő telekkönyvi érdekelték ellen (29. § b) a törvénykezési rendtartás szerint felszerelt keresetlevelet ad be a városi törvényszékhez, s a kártalanítási összegnek az esküdtszék által leendő megállapíttatását kéri.

51. § A keresetlevél a városi törvényszék elnöke vagy azon tagja által, ki az esküdtszéki eljárást vezetni fogja, a felek megidőzését elrendelő végzés hozatalával haladéktalanul elintézendő.

Az idéző végzésnek a polgári törvénykezési rendtartásban meghatározott kellékekkel kell ellátva lenni.

A tárgyalás napja a keresetlevél beadásától számított nyolcz napnál továbbra nem tehető.

52. § A keresetlevél egy példánya alperesnek, vagy megbizottjának (30. §), s ha több alperes volna, ezek mindegyikének a városi kézbesítő által kézbesítendő; és ha a kézbesítő jelentéséből kitűnik, hogy a kézbesítés a város területén az illetőnek távolléte miatt nem eszközölhető: részére a törvényszék elnöke, vagy helyettese által azonnal gondnok nevezendő.

53. § Az idéző végzés a 26. §-ban körülírt módon hirdetményileg is közzéteendő, és minden érdekelt fél, habár a felhívási határidő alatt nem nyilatkozott is, a tárgyalásnál részt vehet és észrevételeit előadhatja.

Az esküdtek elvetésénél és a szakértők választásánál azonban a birtokoson kívül a többi telekkönyvi érdekelt közül csak azok vehetnek részt, a kik a felhívási határidő alatt az ajánlott kártalanítási ár ellen nyilatkoztak.

54. § Az elnök intézkedni tartozik, hogy a szolgálatban levő esküdtek és pótesküdtek a tárgyalás napjáról, órájáról, és helyéről elég korán kézbesítvény mellett értesítve legyenek.

55. § A tárgyalásra kitűzött napon és órában az elnök magához vevén egy városi jegyzőt, az esküdtszéki ülést megnyitja, és felolvassván a behívott 36 rendes esküdt neveit, a netalán meg nem jelentek helyébe a berendelt a póttagok sorából a kisorsolt névjegyzék sorrendje szerint helyettesít, s ekként a megkivántató számot kiegészíti.

56. § Együtt lévén a 36 esküdt: a bírósági tag, mint elnök, az első ülésben valamennyi esküdtet, később azokat, kik még szolgálatban nem voltak, az eskületételre hívja fel.

57. § Az eskületétel alatt a jelenlevők felállanak, s az esküt tevő tagok jobb kezöket keblökre téve, az elnök által előmondandó következő esküt teszik le:

Én N. N. esküszöm az egy élő Istenre, hogy az esküdtszék által eldöntendő ügyekben hiven és részrehajlatlanul, tiszta lelkiismeretem szerint fogok eljárni és ítélni. Isten engem úgy segítjen!

A letett eskü a szolgálati év alatt nem ismételtetik.

58. § Ezután mindegyik esküdt neve külön papírra feliratik, s ezen 36 papírszelet egy és ugyanazon edénybe tétetik. Ezek közül a ministeri megbizott tizenkettőt minden indokolás nélkül mellőzhet; ugyanezen jog a kisajátítandó birtok birtokosát, s a telekkönyvi többi érdekeltet együtt véve szintén illeti.

59. § Az elvetési jog mind a ministeri megbizott, mind pedig a birtokos s a telekkönyvi többi érdekeltek által akkép gyakoroltatik, hogy minden egyes név után, mely az edényből az elnök által kihuzatik, elsőben a minister megbizottja, azután pedig a birtokos, s végre a többi telekkönyvi érdekeltek (53. §) nyilatkoznak az elfogadás vagy elvetés mellett. Ez addig folytattatik, a mig vagy 12 olyan név ki nem huzatott, a melyek ellen egyik oldalról sem történt kifogás, vagy a mig mind a ministeri megbizott 12 esküdtet, mind pedig a birtokos s a telekkönyvi érdekeltek együtt véve szintén 12 esküdtet el nem vetettek, mely utóbbi esetben azon 12 egyén fogja az esküdtszéket képezni, a kiknek nevei a felek elvetési jogának kimerültével az edényben bennmaradtak.

60. § Ezen felül mind a minister megbizottja, mind az alperes kifogást tehet az elnöklő bíró és az esküdtek ellen:

- a) a polgári törvénykezési rendtartás 56 §-ában érintett esetekben;
- b) ha az elnöklő bíró, vagy az esküdtek valamelyikének, vagy ezek feleségének, jegyesének, vagy oldalrokonainak negyediziglen, ingatlan vagyona a fenforgó kártalanítási ügyre okot adott munkálat következtében kisajátított;
- c) ha ily vagyon iránt tulajdonosi- vagy birtok-keresete van folyamatban;
- d) ha ily vagyon iránt jelzálogolt követelése van;
- e) ha a kisajátítási munkálatokban, mint elnöke vagy tagja a 18. és 28. szakaszokban megállapított vegyes bizottságoknak, működött.

61. § Ha az elnök ellen tételik a kifogás: ez köteles maga helyébe a rangban őt követő törvényszéki tagot helyettesíteni, ki is az elnökséget az ülés félbeszakittatása nélkül azonnal elfoglalja.

Az elnök ellen tett kifogás felett a helyettes elnök és az esküdtek szavazatöbbséggel határoznak.

A kifogás félrevetése után az előbbi elnök, helyét újra elfoglalja; ha pedig a kifogás alaposnak találtatik; a tárgyalás a helyettesített elnök vezetése alatt folytatandó.

62. § Az esküdtek elleni kifogás felett egyedül az elnök határoz.

A határozat azonnal kihirdetendő, s ellene a végítélet után emelhető semmiségi panaszon kívül (75. §) egyéb jogorvoslatnak nincs helye.

63. § Az elnök azon esküdteket, a kiket a felek részéről emelt kifogás következtében alkalmatlanoknak ítélte, a póttagok sorából az 55. § szerint pótolja.

Ezen esetben a póttagok ellen a felek mellőzési joggal nem bírnak.

64. § Az esküdtszék előtti eljárás nyilvános és szóbeli.

65. § Az elnök előterjeszti a kereset tárgyát, valamint a felek között a kártalanítás összege iránt fenforgó különbséget.

66. § Mindegyik alperesnek jogában áll mindazon körülményeket, tényeket és igazolványokat felhozni, melyek által a kisajátítandó vagyon nagyobb értékét bebizonyíthatni véli; de előterjesztéseit csak szóval teheti.

Írásbeli előadások semmi körülmény között fel nem olvashatók, és sem egészen, sem kivonatilag nem közölhetők.

67. § Alperes előadására a minister megbizottja válaszol, s ha szükségesnek látja, ellenbizonyítékokat hoz fel.

68. § Az esküdtszék a felek által felhozott bizonyítékokhoz nincs kötve.

69. § Az esküdtszéknek jogában áll a helyszínére kimenni, s ott szemlét vagy szakértők által becslést eszközölni. A szakértők választására, illetőleg kinevezésére nézve az általános kisajátítási törvény 45-52. §-ai irányadók.

70. § A felek kihallgatása s esetleg a szemle megtörténte után az elnök kimondja, hogy a bizonyítási eljárás be van fejezve.

71. § Erre az esküdtek külön terembe visszavonulnak, s elnököt választván maguk közül, a kártalanítási összeget szavazatöbbség által megállapítják.

72. § Egyenlő számú szavazatok esetében azon vélemény dönt, melyhez az elnök csatlakozik.

73. § Az esküdtek megállapítván a kártalanítási összeget, a terembe visszatérnek, s megállapodásukat, választott elnökük által a tárgyalást vezető elnöknek tudtul adják.

A bíró az esküdtek megállapodását ítélet alakjában kihirdeti.

74. § Az esküdtszék által megállapítandó kártalanítási összeg nem haladhatja tul az alperes vagy más telekkönyvi érdekelték részéről követelt összeget, sem pedig nem lehet kevesebb annál, a melyet a kisajátító ajánlt.

Ennélfogva, ha alperes megidézttetése daczára, meg nem jelent: ítéletileg kimondatik, hogy ugy tekintetik, mint a ki az ajánlott kártérítési összegben megegyezett.

Ha ellenben a minister megbizottja nem jelennék meg: az ítéletnek akként kell szólnia, hogy ugy tekintetik, mint a ki az alperes által a felszólalási bizottság előtt követelt kártalanítási összeget elfogadná.

75. § Az esküdtszék által hozott ítélet ellen a jelen törvény V. és VI. fejezeteiben meghatározott szabályok megsértése miatt emelhető semmisségi panaszon kívül egyéb perorvoslatnak nincs helye.

A semmisségi panaszt, az ítélet kihirdetése alkalmával szóval kell bejelenteni, vagy az ítélet kihirdetését követő naptól számítandó három nap alatt az elnöklő bíróhoz írásban benyújtani. A semmisségi panaszban az erre okot adott tény határozottan megjelölendő.

76. § Az elnöklő bíró, ha a semmisségi panasz szóval jelentett be, azt jegyzőkönyvbe véteti, mely az ezen jogorvoslatot használó fél, valamint az elnök s a jegyző által aláírandó.

Tartozik az elnök a semmisségi panasz bejelentését vagy beadását követő napon az iratokat, a semmisítési okul felhozott állítás iránti körülményes nyilatkozatával együtt a semmitőszékhez felterjesztteni.

Később beadott semmisségi panasz az elnök által hivatalból visszautasítandó.

77. § A semmisségi panasz az ítélet foganatba vételét nem akadályozza.

78. § A semmitő szék az akként felterjesztett semmisségi panaszok felett haladéktalanul határozand.

Világos valótlanságot tartalmazó semmisségi panaszokért a fél 10-től 100 frtig terjedhető pénzbüntetésben marasztalandó el.

79. § Ha a panasz alaposnak találtatik, az eljárás és ítélet megsemmisítendő. Ez esetben az ügy uj esküdtszék előtt tárgyalandó, melynek tagjai között az előbb ítélt 12 esküdt közül egy sem lehet.

80. § A semmitőszék előtti eljárás nyilvános.

81. § A semmitőszék ítélete után az iratok lehető gyorsasággal azon törvényszékhez küldetnek vissza, melynek tagja a megsemmisített esküdtszéki eljárásnál elnökölt.

Ezen törvényszék köteles a semmitőszék ítéletét a felekkel hiteles másolatban haladéktalanul közölni, s egyuttal, ha az első eljárás megsemmisített volt, az ügy ujabb tárgyalására határnapot kitűzni, melyre a felek, valamint az esküdtek megidézendők.

82. § Ha egy birtokosnak a kisajátítási vonalban létező több birtokára nézve, ugyanazon keresetlevélben kéretett a kártalanítási összeg megállapítása, s e két vagy több birtokra, ugyanazon hitelezőknek, habár külön követelésök van telekkönyvbe bejegyezve: az 58-63. § szerint megalakitott esküdtszék a keresetlevélben foglalt valamennyi kártalanítási követelés felett egy tárgyalást tart s egy ítéletet hoz.

Ezen ítéletben mindazonáltal a külön-külön telekkönyvi testet képező ingatlanért járó kártalanítási összeg külön-külön határozandó meg.

VII. FEJEZET

Kisajátítási eljárás Buda és Pest város hatósága által elhatározott munkálatok esetében

83. § Ha a jelen törvény 1-ső §-ában érintett munkálatok valamelyikének keresztülvitelét Buda vagy Pest városa törvényes képvisellete határozza el: ez köteles az ide vonatkozó részletes terveket, a költségek valószínű felszámítását, valamint az ezek fedezésére szolgáló alap kimutatását a közlekedési miniszternek jóváhagyás végett felterjeszteni.

84. § A közlekedési miniszter jogában áll a tervekre, költségekre, valamint a fedezeti alapra nézve észrevételeket tenni: ennek következtében a terv megváltoztatását, módosítását kívánni; sőt fontos okokból az egész munkálat félretételét is elrendelheti.

85. § Megállapítván a közlekedési miniszter és város között a munkálat terve, a város e közlekedési miniszterhez folyamodik végleges engedélyért.

Ezen engedély megadása előtt kisajátítást foganatosítani nem szabad.

86. § Ha az engedélyezett összes munkálatok, vagy egy részöknek keresztül vitelére nézve a város vállalkozókkal lép szerződésre, ezen szerződés megerősítés végett a közlekedési miniszternek lesz felterjesztendő.

A szerződés csak a miniszteri megerősítés által lesz érvényes.

87. § A kisajátítási jog terjedelmére nézve a jelen törvény 5., 6., 7., 8., 9., 10. és 11. §-ai alkalmazandók.

88. § A felszólítás körüli eljárás tekintetében a III-dik fejezet határozata követendő.

89. § A felszólalási bizottságok kizárólag a városi közönség által választott tagokból alakulhatnak.

90. § A kártalanítási összegre nézve a IV. fejezet szolgál irányul.

91. § A kártalanítás körül felmerülő perekre nézve V. és VI. fejezet alkalmazandó, azon módosítással, miszerint a miniszter megbízottja helyébe mindenütt a városi tisztviselő lép.

92. § A közlekedési miniszter jogosítva van az engedélyezett munkák folyama alatt is az engedélyben kitűzött határok és feltételek szigorú megtartására felügyelni, e végett mindannyiszor, valahányszor szükségesnek látja, a városi hatóságot nyilatkozat-adásra felszólítani. A városi hatóság ezen felszólításnak haladéktalanul eleget tenni tartozik.

A megállapított terv- és engedélytől történt eltérések esetében, vagy ha az eredeti költségszámítás és a tetteges kiadások között nagy aránytalanságok mutatkoznának, végre egyéb nagyfontosságú okokból, joga lesz a közlekedési miniszternek a munkálatok folytatását bármikor is betiltani, vagy ideiglenes elhalasztásukat, vagy az eredeti terv megváltoztatását elrendelni.

VIII. FEJEZET

Egyes gyáraknak vagy tűzveszélyes üzleteknek kisajátítás útján leendő megszüntetése

93. § Egyes gyáraknak vagy tűzveszélyes üzleteknek a jelen törvény 2. szakasza eseteiben leendő megszüntetésénél a kártalanítás tekintetében a törvény 38. §-a szolgál irányul.

Ily esetekben a kisajátítást a városi hatóság rendeli el; a gyár vagy üzlet tulajdonosának azonban joga van ezen határozat ellen a kisajátítást megrendelő határozat kézbesítésétől nyolcz nap alatt a közlekedési miniszterhez felfolyamodni.

A felfolyamodás a városi hatóságnál nyújtandó be, mely azt a kisajátítást indokló okok- és bizonyítékokkal együtt véleményes jelentésének kíséretében végelintézés végett a közlekedési miniszterhez felterjeszti.

Felfolyamodás esetében a határozat a közlekedési miniszter jóváhagyása előtt nem foganatosítható.

Ha a kártalanítási összegre nézve egyesség nem jó létre, az V. és VI. fejezetben megállapított eljárás a VII. fejezet módosításával követendő.

IX. FEJEZET

Különös intézkedések

94. § A telekkönyvben feljegyzet tulajdoni vagy használati igények, öröklési, vagy osztálykeresetek a törvény rendes útjára tartoznak, s a kisajátítás után a kisajátítási összegre intéztethetnek.

95. § Ily keresetek létezése esetébe, vagy ha az ingatlan vagyon jelzálogos követeléssel terheltetik, a kártalanítási összeg a helybeli birtokbiróság kezébe teendő le.

96. § Ha a kisajátító a kártalanítási árt a kisajátítási határozat (31. §) jogerőre emelkedésétől számítandó hat hónap alatt le nem fizeti, illetőleg birói kézbe le nem teszi, kisajátítási joga elévült.

97. § A kisajátító a kártalanítási összeg lefizetése, illetőleg birói kézbe letétele után a birtokba vételt azonnal foganatosíthatja és a birtokba vételt követő évnegyed kezdetével félévi felmondás mellett a tulajdonos és egyéb lakók kihelyezését kérheti.

98. § Jelen törvénynek a kártalanítási összeg megállapítása körüli eljárásra vonatkozó intézkedései követendőek azon kisajátításoknál is, a melyek az általános kisajátítási törvény alapján vétetnek Buda-Pest területén fogamatba.

Egyébiránt az általános kisajátítási törvénynek a kisajátítás jogkövetkezményeiről, az előmunkálatokról, a kisajátítási tervezet elkészítéséről, valamint a közterhekről és költségekről szóló határozatai a jelen törvény alapján eszközendő kisajátításokra is kiterjednek, a mennyiben jelen törvény eltérőleg nem rendelkezik.

99. § Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyi, a közmunka és közlekedési ministerek bizatnak meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1868. évi LVI. törvénycikk	1
a kisajátításról Buda és Pest városok területén	1
I. FEJEZET	1
Általános szabályok	1
II. FEJEZET	2
A kisajátítási terv megállapítása a közlekedési minister által elhatározott munkálat esetében	2
III. FEJEZET	3
A felszólalás körüli eljárás	3
IV. FEJEZET	4
A kártalanítás mérve	4
V. FEJEZET	4
Az esküdtszék alakítása	5
VI. FEJEZET	6
Az esküdtszék előtti eljárás	6
VII. FEJEZET	8
Kisajátítási eljárás Buda és Pest város hatósága által elhatározott munkálatok esetében	8
VIII. FEJEZET	9
Egyes gyáraknak vagy tűzveszélyes üzleteknek kisajátítás után leendő megszüntetése	9
IX. FEJEZET	10
Különös intézkedések	10